

Nuorten syrjäytyminen

Eduskunnan tarkastusvaliokunta, kuuleminen

Päivi Känkänen, VTT, erikoistutkija

14.11.2019

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

”Aikuisen on aina uskottava, että tästä lapsesta saattaa tulla mitä vain…”

(koulukodissa asuva 17-vuotias nuori)

Mitkä ovat suurimmat ongelmat nuorten syrjäytymisen torjunnan kannalta ja mitä niiden ratkaisemiseksi olisi tehtävä?

- Nuorille suunnatuissa palveluissa nuorten toimijuuden, osallisuuden ja yhdenvertaisuuden toteutuminen on heikkoa
- Luottamuksellinen, pysyvä suhde edes yhteen aikuiseen ei kaikkien kohdalla toteudu
- Nuorta auttaa toiminta, joka vahvistaa hänen kiinnittymistään ja osallisuuttaan luonnollisissa vertaisryhmissä
- Henkilöstön suuri vaihtuvuus, etenkin lastensuojelussa

Sirpaleinen tukiviidakko, toimintatapojen erillisyys ja muuttumattomuus, toimintakulttuurin muutos tarpeen

Missä määrin painopistettä on saatu siirrettyä ennalta ehkäisevään toimintaan ja varhaiseen puuttumiseen?

- Perhekeskustoiminnan tuloksellisuudesta ja vaikuttavuudesta on näyttöä
- Matalan kynnyksen paikkoja tarvitaan lisää -

  Ohjaamo, Vamos, Icehearts
- Nuorten mielenterveyspalvelujen painopistettä ei ole riittävästi saatu siirrettyä ennalta ehkäisevään suuntaan ja peruspalveluihin
- Lastensuojelun, systeemisestä monitoimijaisesta mallista hyviä kokemuksia

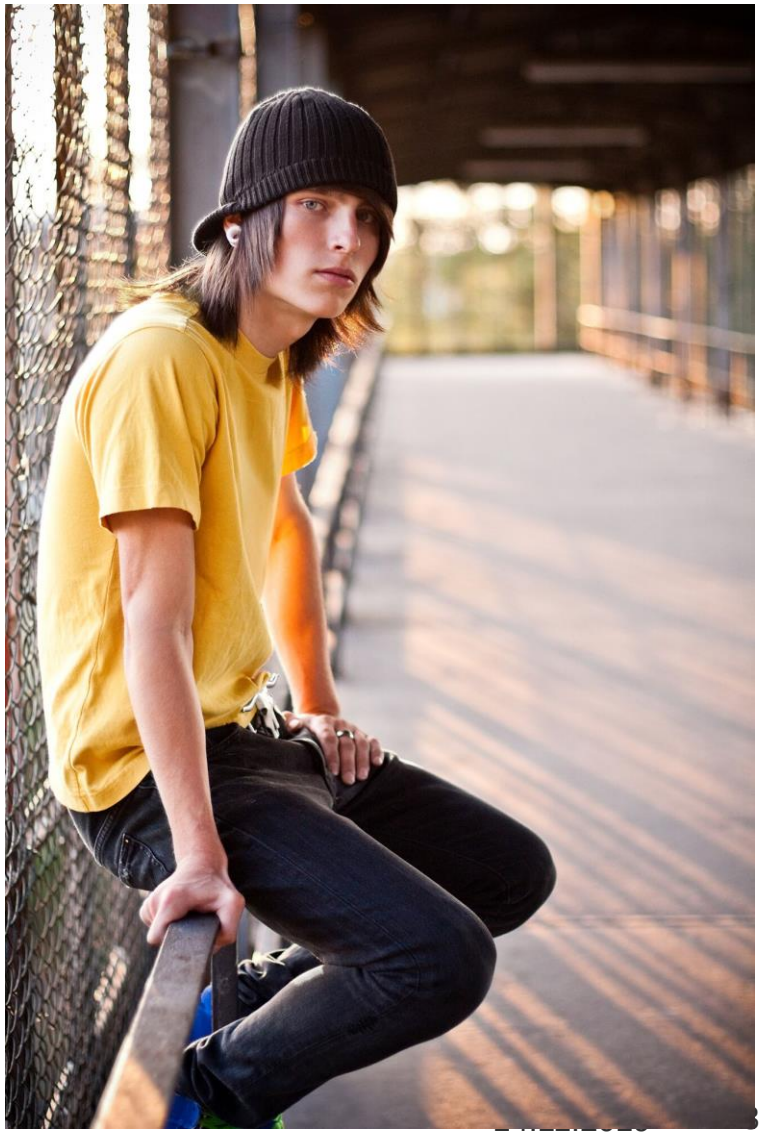

Päihde- ja mielenterveysongelmat – millaisia puutteita palveluissa ja niiden saatavuudessa esiintyy?

Nuorten mielenterveyden oireiden ja lievien häiriöiden hoitoon tarkoitetut peruspalvelut ovat rakenteellisesti ja toiminnallisesti pirstaleisia

Lähipalvelut riittämättömiä ja palveluvalikot vaihtelevia

Päihdeongelmilla suora yhteys mielenterveyteen

Huumeiden kokeilu ja käyttö yleistynyt – tarvitaan uusia keinoja ja toimintastrategioita tilanteen hallintaan

Vertaisryhmien ja kokemusasiantuntijoiden hyödyntäminen

Tiedonkulun toimivuus viranomaistyössä, tietosuoja ja salassapitokäytäntöjen kehittämistarpeet?

- Tiedonkulku paikoitellen puutteellista
- Ammattilaiset eivät aina tunne oman alansa tietosuojaan liittyviä säädöksiä riittävästi - tarvitaan lisäkoulutusta
- Ammattilaiset saattavat olla jopa ylivarovaisia tietosuojan suhteen
- Nuori mukaan omaan asiaansa alusta alkaen, yhteisiä neuvonpitoja, joissa nuori suostuu siihen, keitä mukana ongelmia ratkottaessa.

Jälkihuolto – iso yhteissavotta edessä

- Lastensuojelun jälkihuollon ikäraja muuttuu vuoden 2020 alussa nykyisestä 21:stä 25 ikävuoteen, joten jälkihuollon resurssien lisäämiseen on varauduttava
- Miten jälkihuollon palvelut voivat uudella tavalla ja suunnitellun pitkäjänteisesti auttaa nuorta itsenäistymisessä, sillä ikärajan nosto ei vielä yksin tarjoa riittävää tukea?
- Lukuisissa tutkimuksissa on todettu, että nuorten syrjäytymisriski kasvaa, jos jälkihuolto päättyy liian varhain
- Jälkihuollon tarjonnassa on ollut Suomessa paljon puutteita ja sattumanvaraisuutta

Laadukas jälkihuolto on tärkeä osa syrjäytymisen ehkäisemistä, jotta aiempi työskentely ei menisi hukkaan ja nuorelle saadaan rakennettua luottamus tulevaisuuteen